

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ТА ПРАВОСУДДЯ

ОРГАНІЗАЦІЯ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Електронний методичний посібник
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 Право

ОДЕСА
2023

УДК 342.56:351.741(072)
О-641

Укладач:

В. В. Борщенко, кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права та правосуддя економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Рецензенти:

О. М. Миколенко, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Т. В. Степанова, доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри конституційного права та правосуддя економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

*Рекомендовано вченою радою економіко-правового
факультету ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 10 від 26 червня 2023 р.*

О-641 **Організація судових та правоохоронних органів [Електронний ресурс]** : електронний методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право / уклад. : В. В. Борщенко. – Одеса, 2023. – 58 с. – 0,7 МБ.

Методичний посібник підготовлений на основі робочої програми навчальної дисципліни «Конституційне право зарубіжних країн», яка є обов'язковою до вивчення для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 Право. Методичний посібник містить опис змісту дисципліни, перелік питань та методичні рекомендації для підготовки до практичних занять, рекомендовану літературу до вивчення питань теми, а також фабули задач та практичних завдань, вирішення яких дозволить здобувачам опанувати практичні навички у межах навчальної дисципліни.

УДК 342.56:351.741(072)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ.....	10
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ.....	43
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ.....	45
ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	50
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ	52

ВСТУП

Мета дисципліни «Організація судових та правоохоронних органів» є підготовка до практичної та наукової діяльності висококваліфікованих фахівців-правознавців. Вивчення даної навчальної дисципліни спрямоване на усвідомлення здобувачами системи нормативно-правових актів, основних принципів, організації, завдань, функцій, повноважень та основних напрямів діяльності державних органів, які здійснюють судову та правоохоронну діяльність, а також недержавних організацій, покликаних сприяти реалізації правоохоронної функції держави.

Систему дисципліни «Організація судових та правоохоронних органів» складає сукупність тем, які розкривають загальні засади і принципи правоохоронної і правозахисної діяльності, а також спеціалізовано характеризують цілі, завдання і правові основи діяльності державних та недержавних правоохоронних та правозахисних організацій. Окремим важливим напрямом курсу, який, головною мірою, виноситься на самостійне вивчення, є блок питань щодо правового статусу працівників правоохоронних органів, процедур їх підбору і проходження служби.

Структура курсу складається із трьох частин: загальної, особливої та спеціальної.

В загальній частині вивчаються: предмет, система та джерела дисципліни; поняття правоохоронної діяльності та правоохоронного органу; теорія поділу влад; поняття судочинства, правосуддя та їх основні принципи.

В особливій частині вивчається правовий статус окремих правоохоронних органів України та організація діяльності судової гілки влади в Україні.

В спеціальній частині розглядаються правові аспекти функціонування судових та правоохоронних органів в зарубіжних країнах, а також механізми захисту прав, свобод та законних інтересів осіб в міжнародних правозахисних інституціях.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів із загальними закономірностями виникнення і розвитку правоохоронних органів, судів;
- надання здобувачам базових знань про основні положення чинної Конституції України, інших джерел права, що регламентують діяльність судових та правоохоронних органів нашої держави;
- формування у здобувачів базових знань про механізм функціонування судових та правоохоронних органів у державі, що заснований на демократичних засадах та зорієнтований на загальнолюдські цінності;
- сприяння розвитку в здобувачів самостійності мислення, засвоєнню ними спеціальної юридичної лексики і термінології;
- підвищення рівня правової культури та правової свідомості здобувачів;

Міждисциплінарні зв'язки: опанування навчальної дисципліни «Організація судових та правоохоронних органів» пов'язано з вивченням таких дисциплін, як «Теорія держави та права», «Конституційне право України».

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати: законодавчі акти і норми, що регулюють питання функціонування судових та правоохоронних органів в Україні; положення щодо функціонування судових та правоохоронних органів окремих зарубіжних країн (на прикладі ФРН, Франції, США, Великобританії); основи правового статусу, відповідальності, повноважень окремих правоохоронних органів;

вміти: правильно застосовувати норми права, що регламентують здійснення судової та правоохоронної діяльності, у практичній діяльності; сприяти забезпеченню захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб як на теренах України, так і у міжнародних та міждержавних інституціях, членом або учасником яких є Україна.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ КУРСУ «ОРГАНІЗАЦІЯ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ». СУДОУСТРІЙ ТА СТАТУС СУДДІВ В УКРАЇНІ.

Тема 1. Загальні поняття курсу «Організація судових та правоохоронних органів».

Правоохоронна діяльність: поняття, сутність, ознаки та напрямки. Органи, що займаються правоохоронною діяльністю, їх класифікація та загальна характеристика. Предмет та система курсу «Судові та правоохоронні органи України». Завдання курсу. Співвідношення курсу з іншими учбовими дисциплінами. Міжнародні та національні джерела права, що регулюють правоохоронну діяльність, правовий статус та повноваження правоохоронних органів в Україні.

Тема 2. Поняття, ознаки та співвідношення судової влади з іншими гілками державної влади. Суд та правосуддя.

Поняття судової влади та її співвідношення з іншими гілками влади. Ознаки (загальні риси) судової влади. Суд як орган судової влади. Критерії відмінності суду від інших державних органів. Поняття та ознаки правосуддя. Органи, уповноважені здійснювати правосуддя в Україні. Співвідношення понять «правосуддя», «судочинство» та «судовий процес».

Тема 3. Принципи здійснення правосуддя в Україні.

Загальна характеристика принципів здійснення правосуддя в Україні. Види судочинства. Принцип законності та здійснення правосуддя виключно судами. Забезпечення права громадян на судовий захист та принцип рівності всіх перед законом та судом. Принцип (право) на одержання правової допомоги. Принципи публічності та гласності судового процесу. Принцип

обов'язковості судових рішень. Принцип незмінюваності складу суду. Мова судочинства в Україні. Презумпція невинуватості.

Тема 4. Діюча судова система України. Суди загальної юрисдикції.

Поняття судової системи України, її головні риси. Відмінність третейських судів та арбітражів від судів загальної та конституційної юрисдикції України. Поняття та види судових ланок. Поняття та види судових інстанцій. Правовий статус, структура, склад та компетенція місцевих судів України. Правовий статус, структура, склад та компетенція апеляційних судів, Апеляційного суду України. Правовий статус, структура, склад та компетенція Вищих спеціалізованих судів в Україні. Верховний Суд як вищий орган в системі судів загальної юрисдикції, його структура, склад та компетенція. Організаційне забезпечення діяльності судів. Державна судова адміністрація України. Апарат суду. Національна школа суддів України. Актуальні проблеми реформування судової системи України.

Тема 5. Конституційний Суд України.

Поняття, види та форми конституційного контролю. Поняття конституційної юрисдикції. Організація діяльності та повноваження Конституційного Суду України. Правовий статус суддів Конституційного Суду України. Правова регламентація здійснення судочинства у Конституційному Суді України. Суб'єкти та об'єкти права на конституційне подання. Суб'єкти та об'єкти права на конституційне звернення. Правовий статус та види актів Конституційного Суду України.

Тема 6. Правовий статус професійних суддів, народних засідателів та присяжних.

Поняття та загальна характеристика правового статусу суддів України. Вимоги до кандидатів на суддівські посади. Порядок призначення та обрання суддів. Гарантії незалежності суддів. Історія виникнення та розвитку суду

присяжних та народних засідателів у світі. Нормативно-правова регламентація, реалії та проблемні питання участі народних засідателів та присяжних у здійсненні правосуддя в Україні. Правовий статус народних засідателів та присяжних в Україні.

Тема 7. Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Вища рада правосуддя та органи суддівського самоврядування.

Поняття, склад та компетенція Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Правовий статус та компетенція Вищої ради правосуддя. Кваліфікаційна атестація суддів. Дисциплінарна відповідальність суддів. Органи суддівського самоврядування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.

Тема 8. Прокуратура України.

Історія виникнення та розвиток інституту прокуратури у світі. Поняття прокуратури. Місце прокуратури в системі гілок державної влади. Поняття та форми прокурорського нагляду. Система та структура органів прокуратури України. Принципи організації та діяльності органів прокуратури. Завдання та загальні функції прокуратури. Кадри органів прокуратури. Права та обов'язки робітників прокуратури (слідчих, помічників прокурора та прокурора). Відповідальність робітників прокуратури. Генеральний прокурор України.

Тема 9. Адвокатура України. Нотаріат в Україні.

Поняття адвокатури та адвокатської діяльності. Види та організаційні форми діяльності адвокатури. Вимоги до осіб, які мають намір займатися адвокатською діяльністю. Принципи та гарантії адвокатської діяльності.

Поняття та система нотаріату в Україні. Нотаріус, його основні права та обов'язки. Компетенція нотаріальних органів і посадових осіб щодо вчинення нотаріальних дій. Державна та приватна нотаріальна діяльність: розмежування компетенції. Види нотаріальних дій та особливості їх вчинення.

Тема 10. Органи внутрішніх справ України.

Задачі та функції органів внутрішніх справ України. Система органів внутрішніх справ. Міністерство внутрішніх справ України як вищий орган в системі органів внутрішніх справ. Структура МВС України. Кадри органів внутрішніх справ. Поняття, структура та принципи діяльності міліції. Компетенція міліції. Правовий статус та компетенція внутрішніх військ України. Контроль та нагляд за діяльністю органів внутрішніх справ.

Тема 11. Національне антикорупційне бюро. Державного бюро розслідувань.

Поняття та задачі Національного антикорупційного бюро. Система структура НАБУ. Повноваження НАБУ. Директор НАБУ: вимоги, порядок призначення та повноваження. Контроль за діяльністю НАБУ.

ДБР : правові основи, завдання, принципи. Система і структура ДБР. Повноваження ДБР. Контроль за діяльністю ДБР.

Тема 12. Органи юстиції України.

Поняття, задачі та функції органів юстиції України. Система та структура органів юстиції України. Міністерство юстиції України – вищий орган в системі органів юстиції України: структура та компетенція. Кадри органів юстиції України. Державна виконавча служба у системі органів Міністерства юстиції України. Права та обов'язки державних виконавців. Особливості виконавчого провадження.

**ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ
ТЕМИ**

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ КУРСУ
«ОРГАНІЗАЦІЯ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ».
СУДОУСТРІЙ ТА СТАТУС СУДДІВ В УКРАЇНІ»**

Практичне заняття 1.

**Тема: Правоохоронна діяльність: поняття, сутність, ознаки та напрями.
Органи, що займаються правоохоронною діяльністю, їх класифікація та
загальна характеристика. Предмет та система курсу «Судові та
правоохоронні органи України».**

Питання для обговорення:

1. Правоохоронна діяльність: поняття, сутність, ознаки та напрями.
2. Органи, що займаються правоохоронною діяльністю, їх класифікація та загальна характеристика.
3. Предмет та система курсу «Судові та правоохоронні органи України».
4. Завдання курсу «Судові та правоохоронні органи України».
5. Співвідношення курсу з іншими учбовими дисциплінами.
6. Міжнародні та національні джерела права, що регулюють правоохоронну діяльність, правовий статус та повноваження правоохоронних органів в Україні.

Практичне завдання:

У вигляді доповіді або презентації обсягом до 3-х сторінок проаналізуйте міжнародні та національні джерела права, що регулюють правоохоронну діяльність, правовий статус та повноваження правоохоронних органів в Україні.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

За роки незалежності української держави створено належну правову базу для ефективного здійснення судовими та правоохоронними органами захисту прав, свобод і законних інтересів людини й громадянина. Ця діяльність гарантована Конституцією України, Законами України «Про основи національної безпеки України», «Про запобігання корупції», «Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів», «Про Вищий антикорупційний суд», «Про очищення влади», «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України», «Про Державну прикордонну службу України», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про прокуратуру», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про звернення громадян», «Про інформацію», «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації». Водночас цей перелік є далеко не повним.

Організація судових та правоохоронних органів – один із початкових навчальних курсів, що дає вихідні знання про правоохоронну діяльність і органи, що її здійснюють. Навчальна дисципліна «Судові та правоохоронні органи України» тісно пов'язана з іншими суміжними навчальними дисциплінами.

Здобувач повинен опанувати систему навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України», яка складається з тем, в яких розглядаються загальні питання, пов'язані з поняттям правоохоронної діяльності, характеристикою органів, що здійснюють цю діяльність, аналізом принципів, що лежать в основі їх побудови і діяльності, вивчення відомостей щодо нормативно-правової бази, основних принципів, організації, завдань, функцій, повноважень та основних напрямів діяльності державних органів, які здійснюють судову та іншу правоохоронну діяльність, а також

недержавних організацій, покликаних сприяти реалізації правоохоронної функції держави.

Практичне заняття 2.

Тема: Суд як орган судової влади. Критерії відмінності суду від інших державних органів.

Питання для обговорення:

1. Органи, уповноважені здійснювати правосуддя в Україні.
2. Поняття судової влади та її співвідношення з іншими гілками влади.
3. Критерії відмінності суду від інших державних органів.
4. Поняття та ознаки правосуддя.
5. Співвідношення понять «правосуддя», «судочинство» та «судовий процес».

Практичне завдання:

У вигляді доповіді або презентації обсягом до 3-х сторінок проаналізуйте ознаки правосуддя.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Відповідно до ст.1 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» судова влада відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється незалежними та безсторонніми судами, утвореними законом. Судову владу реалізують судді та, у визначених законом випадках, присяжні шляхом здійснення правосуддя у рамках відповідних судових процедур.

Здобувач повинен аналізувати основні поняття «правосуддя», «завдання правосуддя», «судочинство» та «судовий процес». Правосуддя – особлива функція державної влади, що здійснюється через розгляд і вирішення в судових засіданнях цивільних справ зі спорів, що стосуються прав та інтересів громадян, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань і кримінальних справ, і застосування встановлених законом карних заходів щодо осіб, винних у вчиненні злочину, або виправдання невинних.

Завданнями правосуддя є: всебічне зміцнення законності й правопорядку; запобігання злочинам та іншим правопорушенням; охорона від будь-яких посягань закріплених у Конституції України основних засад суспільного ладу, його політичної та економічної систем, соціально-економічних, політичних та особистих прав і свобод громадян, проголошених і гарантованих Конституцією та законами України, прав і законних інтересів підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань; виховання громадян у дусі точного й неухильного виконання Конституції та законів України, додержання дисципліни праці, чесного ставлення до державного і громадського обов'язку, поваги до прав, честі й гідності громадян; виправлення й перевиховання осіб, які порушили закон.

До основних ознак правосуддя слід віднести: здійснення правосуддя виключно спеціальними державними органами – судами (суддями), які у своїй діяльності є незалежними і підкоряються тільки закону; розгляд будь-яких справ у судах із дотриманням особливого порядку, регламентованого процесуальним законом, – порядку судочинства; загальнообов'язковість будь-яких судових рішень у справах, що проголошуються ім'ям України і мають силу закону.

Здобувач повинен усвідомити значення судової системи. Суд виступає і як державна установа, яка самостійно організує розгляд судових справ, ініціює виконання судових рішень, організує своє діловодство, а також аналізує судову статистику та узагальнює судову практику. Судді розглядають звернення громадян, пов'язані із професійною судовою діяльністю. У зв'язку з цим судам надано матеріально-технічні засоби, які забезпечують автономність і публічність роботи кожного судді, тобто необхідну кількість залів засідань, конвоювання підсудних, відповідну кількість секретарів судового засідання. Суди мають створити умови для численних відвідувачів тощо.

Практичне заняття 3.

Тема: Принципи здійснення правосуддя в Україні.

Питання для обговорення:

1. Види судочинства.
2. Загальна характеристика принципів здійснення правосуддя в Україні.
3. Принцип законності та здійснення правосуддя виключно судами.
4. Забезпечення права громадян на судовий захист та принцип рівності всіх перед законом та судом.
5. Принцип (право) на одержання правової допомоги.
6. Принципи публічності та гласності судового процесу.
7. Принцип обов'язковості судових рішень.
8. Принцип незмінюваності складу суду.
9. Мова судочинства в Україні.
10. Презумпція невинуватості.

Практичне завдання:

У вигляді доповіді або презентації обсягом до 3-х сторінок проаналізуйте принципи здійснення правосуддя в Україні (необхідно обрати один із принципів).

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен орієнтуватися та аналізувати основні принципи судової влади. Здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою дискредитації суду або впливу на безсторонність суду, заклики до невиконання судових рішень забороняються і мають наслідком відповідальність, установлену законом.

При виконанні практичних завдань здобувач повинен розкрити основні принципи судової влади, наприклад, «право на справедливий суд». Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в суді, до підсудності якого вона віднесена.

Право на повноважний суд. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в суді, до юрисдикції якого вона віднесена процесуальним законом. Суддя розглядає справи, одержані згідно з порядком розподілу судових справ, установленим відповідно до закону. На розподіл судових справ між суддями не може впливати бажання судді чи будь-яких інших осіб.

Рівність перед законом і судом. Правосуддя в Україні здійснюється на засадах рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних та інших ознак.

Кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, визначених законом, держава забезпечує надання професійної правничої допомоги безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав та особи, яка надає правничу допомогу. Для надання професійної правничої допомоги діє адвокатура. Забезпечення права на захист від кримінального обвинувачення та представництво в суді здійснюється адвокатом, за винятком випадків, установлених законом.

Розгляд справ у судах відбувається відкрито, крім випадків, установлених процесуальним законом. Учасники судового процесу та інші особи, присутні на відкритому судовому засіданні, можуть використовувати портативні аудіотехнічні засоби. Проведення в залі судового засідання фото- і кінозйомки, відеозапису, а також транслявання судового засідання допускається за рішенням суду. Кожен, хто не є стороною у справі, має право на вільний доступ до судового рішення в порядку, встановленому законом.

Судочинство і діловодство в судах України провадиться державною мовою. Державною мовою в Україні визнана українська мова (ст. 10 Конституції України) Водночас, суди забезпечують рівність прав громадян у судовому процесі за мовною ознакою. Використовуючи державну мову в процесі судочинства, суди мають гарантувати право громадян на використання ними в судовому процесі рідної мови або мови, якою вони володіють. У судах, поряд з державною, можуть використовуватися регіональні мови або мови меншин відповідно до Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» в порядку, встановленому процесуальним законом.

Судове рішення, яким закінчується розгляд справи в суді, ухвалюється іменем України. Судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України.

Учасники судового процесу та інші особи мають право на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках — на касаційне оскарження судового рішення.

Практичне заняття 4.

Тема: Поняття судової системи України, її головні риси. Суди загальної юрисдикції.

Питання для обговорення:

1. Поняття судової системи України, її головні риси.
2. Поняття та види судових інстанцій. Правовий статус, структура, склад та компетенція місцевих судів України.
3. Правовий статус, структура, склад та компетенція апеляційних судів, Апеляційного суду України.
4. Правовий статус, структура, склад та компетенція Вищих спеціалізованих судів в Україні.

5. Верховний Суд як вищий орган в системі судів загальної юрисдикції, його структура, склад та компетенція.
6. Організаційне забезпечення діяльності судів. Державна судова адміністрація України. Апарат суду. Національна школа суддів України.

Практичне завдання:

У вигляді доповіді або презентації обсягом до 3-х сторінок проаналізуйте поняття та види судових ланок.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувачу необхідно охарактеризувати судову систему. Судова система – це сукупність всіх судів, об'єднаних між собою у відповідності з їх компетенцією, завданнями і цілями організації та функціонування, яка побудована на принципі територіальності, інстанційності, спеціалізації та ґрунтується на конституційних засадах правосуддя.

Здобувач повинен обов'язково оволодіти знаннями щодо поняття та види судових інстанцій. Територіальний принцип наближує суди до населення, а спеціалізація діяльності судів дає їм змогу зосередитися на окремих галузях законодавства (господарського, адміністративного), на специфічних правовідносинах, які розглядаються судами, і, отже, підвищувати кваліфікацію суддів і якість роботи судів. Принцип територіальності проявляється у тому, що юрисдикція кожного суду розповсюджується на чітко визначену адміністративно-територіальну одиницю України. Щодо Верховного Суду та вищих спеціалізованих судів, то їх юрисдикція охоплює всю територію України.

Принцип спеціалізації. Відповідно до цього принципу система судів загальної юрисдикції розділяється на окремі спеціалізовані юрисдикції (сфери судочинства), виділені за галуззю права, яка їх регулює (цивільна, кримінальна, господарська, адміністративна юрисдикції та юрисдикція щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення). Але, у випадках,

визначених законом, а також за рішенням зборів суддів відповідного суду може запроваджуватися і спеціалізація суддів з розгляду конкретних категорій справ. У місцевих загальних судах та апеляційних судах діє спеціалізація суддів із здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх.

Принцип інстанційності. Під час здійснення судочинства існує потенційна небезпека судових помилок, які допускаються як неумисно, так і умисно. З метою своєчасного виправлення цих помилок в Україні і створена інстанційна система.

Практичне заняття 5.

Тема: Поняття конституційної юрисдикції. Організація діяльності та повноваження Конституційного Суду України. Правовий статус суддів Конституційного Суду України.

Питання для обговорення:

1. Поняття, види та форми конституційного контролю.
2. Поняття конституційної юрисдикції.
3. Організація діяльності та повноваження Конституційного Суду України. Правовий статус суддів Конституційного Суду України.
4. Правова регламентація здійснення судочинства у Конституційному Суді України.
5. Суб'єкти та об'єкти права на конституційне подання.
6. Суб'єкти та об'єкти права на конституційне звернення.
7. Правовий статус та види актів Конституційного Суду України.

Практичне завдання:

У вигляді доповіді або презентації обсягом до 3-х сторінок проаналізуйте види актів Конституційного Суду України.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Наявність серед вищих органів державної влади спеціального органу – Конституційного Суду є одним із обов'язкових ознак правової держави. Новий Закон про Конституційний Суд України було прийнято 13 липня 2017 р. Згідно Конституції України, саме Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні.

Здобувач повинен чітко розмежовувати повноваження Конституційний Суд України від судів загальної юрисдикції. Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність законів та інших правових актів Конституції України і надає офіційне тлумачення щодо положень Конституції України та законів України.

У відповідності до ст.7 Закону України «Про Конституційний Суд України» до повноважень Конституційного суду України відносяться:

- вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- офіційне тлумачення Конституції України;
- надання за зверненням Президента України або щонайменше сорока п'яти народних депутатів України, або Кабінету Міністрів України висновків про відповідність Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість;
- надання за зверненням Президента України або щонайменше сорока п'яти народних депутатів України висновків про відповідність Конституції України (конституційність) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою;
- надання за зверненням Верховної Ради України висновку щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про

усунення Президента України з поста в порядку імпічменту в межах, визначених статтями 111 і 151 Конституції України;

- надання за зверненням Верховної Ради України висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 і 158 Конституції України;

- надання за зверненням Верховної Ради України висновку про порушення Верховною Радою Автономної Республіки Крим Конституції України або законів України;

- вирішення питань про відповідність Конституції України та законам України нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим за зверненням Президента України згідно з частиною другою статті 137 Конституції України;

- вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України (їх окремих положень) за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України.

Конституційний Суд України є незалежним органом в системі судової влади. Основне його завдання це забезпечення відповідності законів та інших нормативних актів органів законодавчої та виконавчої влади Конституції України, а також, охорона конституційних прав та свобод особи.

Практичне заняття 6.

Тема: Правовий статус професійних судів та присяжних.

Питання для обговорення:

1. Поняття та загальна характеристика правового статусу суддів України.
2. Вимоги до кандидатів на суддівські посади.
3. Порядок призначення та обрання суддів.
4. Гарантії незалежності суддів.
5. Історія виникнення та розвитку суду присяжних та народних засідателів у світі.

6. Нормативно-правова регламентація, реалії та проблемні питання участі народних засідателів та присяжних у здійсненні правосуддя в Україні.
7. Правовий статус народних засідателів та присяжних в Україні.

Практичне завдання:

Розв'яжіть наступну задачу, письмово обґрунтуйте відповідь:

Суддя Приморського районного суду м. Одеси в вільний от роботи час (після робочого дня), а також у вихідні дні консультував постійних клієнтів Юридичної фірми, де він раніше працював які оплачували його послуги на банківський рахунок Юридичної фірми.

Коли про це стало відомо, його запросили до кваліфікаційної комісії суддів, щоб дати пояснення стосовно цих обставин.

Суддя підтвердив правдивість інформації і пояснив, що він не бачить у даному вчинку порушень закону. Тому що він надавав консультації поза приміщенням суду і не в робочий час, тобто на його службових обов'язках це ніяк не впливало. Окрім цього, він консультував клієнтів з питань законодавства у сфері банкрутства підприємств, спори з яких розглядаються господарськими судами, а він працює у загальному місцевому суді та за внутрішньою спеціалізацією розглядає кримінальні справи.

Чи сумісна вказана діяльність зі статусом судді? Якщо ні, то яке рішення має прийняти кваліфікаційна комісія? Який орган і в якому порядку приймає рішення про несумісність?

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен визначити, які вимоги до кандидатів на суддівські посади та відрізнити їх від суддівських гарантій незалежності. Від діяльності суду, професіоналізму суддів великою мірою залежить розвиток державності і втілення принципів правової держави. Кожен громадянин України має право на об'єктивне, неупереджене та справедливе правосуддя. Суддя, як носій судової влади в державі, наділений важливими повноваженнями під час здійснення правосуддя, основне з яких – приймати рішення від імені

держави, що є обов'язковим для виконання на всій території України. Отже, авторитет суду, його рішень значною мірою залежить від авторитету судді, оцінки його поведінки – як під час здійснення правосуддя, так і за межами судочинства. Правовий статус судді передбачає як конституційно визначені гарантії незалежності та недоторканності суддів при здійсненні правосуддя, так і правову відповідальність за невиконання своїх обов'язків.

Як зазначено у статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, метою забезпечення незалежності судової влади є гарантування кожній особі основоположного права на розгляд справи справедливим судом лише на законній підставі та без будь-якого стороннього впливу.

Незалежність та недоторканність суддів гарантують статті 126 і 129 Конституції України, якими встановлено, що судді при здійсненні правосуддя незалежні і підкоряються лише закону. Законом України «Про судоустрій і статус суддів» визначено умови виконання професійних обов'язків суддів та правові засоби, за допомогою яких забезпечується реалізація конституційних гарантій самостійності судів та незалежності суддів. Зокрема, статтею 6 Закону встановлено заборону втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповагу до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації в будь-якій формі з метою завдання шкоди авторитету суддів чи впливу на безсторонність суду.

Здобувач повинен опонувати засоби забезпечення незалежності суддів. Передбачено засоби забезпечення незалежності суддів, до яких належать: особливий порядок призначення, обрання, притягнення до відповідальності та звільнення суддів, недоторканість, імунітет та незмінюваність судді; порядок здійснення судочинства, встановлений процесуальним законом, таємницю ухвалення судового рішення; заборону втручання у здійснення правосуддя; відповідальність за неповагу до суду чи судді; окремий порядок фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів, установлений

законом; належне матеріальне та соціальне забезпеченням судді; функціонування органів суддівського самоврядування; визначені законом засоби забезпечення особистої безпеки судді, членів його сім'ї, майна, а також інші засоби їх правового захисту; право судді на відставку.

Реалізація зазначених правових гарантій здійснення правосуддя є необхідною передумовою належного виконання судом своїх конституційних функцій із забезпечення дії принципу верховенства права, захисту прав і свобод людини та громадянина, утвердження і забезпечення яких є головним обов'язком держави (статті 3, 8, 55 Конституції України).

Конституція України закріплює однаковий юридичний статус суддів через систему гарантій забезпечення їх незалежності, яка є невід'ємною складовою їхнього статусу. Встановлена система гарантій незалежності суддів не є їхнім особистим привілеєм, вона пов'язана з набуттям статусу судді, має юридичне призначення, спрямоване на захист прав і свобод людини і громадянина через здійснення правосуддя незалежним і безстороннім судом (суддею).

Практичне заняття 7.

Тема. Поняття, склад та компетенція Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Правовий статус та компетенція Вищої ради правосуддя.

Органи суддівського самоврядування.

Питання для обговорення:

1. Поняття, склад та компетенція Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.
2. Правовий статус та компетенція Вищої ради правосуддя.
3. Кваліфікаційна атестація суддів.
4. Дисциплінарна відповідальність суддів.
5. Органи суддівського самоврядування.

Практичне завдання:

Розв'яжіть наступні задачі, письмово обґрунтуйте відповідь:

1. У судді місцевого суду Г. 30 червня завершився 5-річний строк призначення його вперше на посаду. За поданням голови суду Вища кваліфікаційна комісія суддів України рекомендувала його кандидатуру для обрання Верховною Радою України, надіславши необхідні документи до відповідного комітету Верховної Ради України на початку червня. Але розгляд у комітеті та, відповідно, на пленарному засіданні Верховної Ради України був запланований на початок вересня.

Враховуючи ці обставини, голова суду видав розпорядження, згідно з яким на період до обрання судді Г. Верховною Радою України, керуючись п. 4 ч. 1 ст. 24 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», доручив йому розгляд справ лише про адміністративні правопорушення.

Які кадрові повноваження має голова місцевого суду? Чи правильне рішення прийняв голова суду стосовно судді Г.? Що означає поняття «спеціалізований суд» і як воно співвідноситься з поняттям «спеціалізація суддів»?

2. До конференції суддів загальних судів звернулась З. зі скаргою на дії судді місцевого суду м. Х. У прийнятті такої скарги З. було відмовлено.

Чи була така відмова правомірною? Назвіть повноваження конференцій суддів та порядок їх роботи. Наведіть перелік органів суддівського самоврядування. Назвіть найвищий орган суддівського самоврядування.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен аналізувати та відрізняти поняття «Вищої кваліфікаційної комісії суддів України», «Вища рада правосуддя». Вища кваліфікаційна комісія суддів України є державним колегіальним органом суддівського врядування, який на постійній основі діє у системі правосуддя України.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України: 1) веде облік даних про кількість посад суддів у судах, у тому числі вакантних; 2) проводить добір

кандидатів для призначення на посаду судді, у тому числі організовує проведення щодо них спеціальної перевірки відповідно до закону та приймає кваліфікаційний іспит; 3) вносить до Вищої ради правосуддя рекомендацію про призначення кандидата на посаду судді; 4) вносить рекомендацію про переведення судді, крім переведення як дисциплінарної санкції; 5) визначає потреби у державному замовленні на професійну підготовку кандидатів на посаду судді у Національній школі суддів України.

Вища рада правосуддя (ВРП) – колегіальний, незалежний конституційний орган державної влади та суддівського врядування, який діє в Україні на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади, її функціонування на засадах відповідальності, підзвітності перед суспільством, формування доброчесного та високопрофесійного корпусу суддів, додержання норм Конституції і законів України, а також професійної етики в діяльності суддів і прокурорів. Вища рада правосуддя була утворена у 2017 році на заміну Вищій раді юстиції.

Відповідно до ст. 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з таких підстав, зазначимо основні: 1) умисне або внаслідок недбалості; 2) безпідставне затягування або невжиття суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом, зволікання з виготовленням вмотивованого судового рішення, несвоєчасне надання суддею копії судового рішення для її внесення до Єдиного державного реєстру судових рішень; 3) допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів, адвокатів, експертів, свідків чи інших учасників судового процесу; 4) умисне або внаслідок грубої недбалості допущення суддею, який брав участь в ухваленні судового рішення, порушення прав

людини і основоположних свобод або інше грубе порушення закону, що призвело до істотних негативних наслідків; 5) розголошення суддею таємниці, що охороняється законом, у тому числі таємниці нарадчої кімнати, або інформації, що стала відомою судді під час розгляду справи у закритому судовому засіданні; 6) неповідомлення суддею Вищої ради правосуддя та Генерального прокурора про випадок втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя, у тому числі про звернення до нього учасників судового процесу чи інших осіб, включаючи осіб, уповноважених на виконання функцій держави, з приводу конкретних справ, що перебувають у провадженні судді, якщо таке звернення здійснено в інший, ніж передбачено процесуальним законодавством спосіб, упродовж п'яти днів після того, як йому стало відомо про такий випадок.

Скасування або зміна судового рішення не має наслідком дисциплінарну відповідальність судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли скасоване або змінене рішення ухвалено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Здобувач повинен знати мету та особливості функціонування суддівського самоврядування. Для захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні діє суддівське самоврядування – самостійне колективне вирішення зазначених питань суддями.

Суддівське самоврядування є однією з гарантій забезпечення незалежності суддів. Діяльність органів суддівського самоврядування має сприяти створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утверджувати незалежність суду, забезпечувати захист суддів від втручання в їхню діяльність, а також підвищувати рівень роботи з кадрами у системі судів.

Практичне заняття 8.

Контрольна робота за змістовним модулем 1. Загальні поняття курсу «Організація судових та правоохоронних органів». Судоустрій та статус суддів в Україні»

Контрольна робота за змістовним модулем здійснюється у формі тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові завдання для контрольних робіт складаються з 10 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу відповідного змістовного модуля. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання здобувач отримує 2 бали.

***Основні питання, які виносяться на контрольну роботу
(тестування):***

1. Правоохоронна діяльність: поняття, сутність, ознаки та напрями.
2. Органи, що займаються правоохоронною діяльністю, їх класифікація та загальна характеристика.
3. Критерії відмінності суду від інших державних органів.
4. Поняття та ознаки правосуддя.
5. Загальна характеристика принципів здійснення правосуддя в Україні.
6. Види судочинства.
7. Поняття та види судових ланок.
8. Правовий статус та види актів Конституційного Суду України.
9. Правовий статус професійних судів та присяжних.
10. Правовий статус та компетенція Вищої ради правосуддя.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Організація діяльності правоохоронних органів України

Практичне заняття 9.

Тема. Поняття прокуратури. Місце прокуратури в системі гілок державної влади. Поняття та форми прокурорського нагляду. Система та структура органів прокуратури України.

Питання для обговорення:

1. Історія виникнення та розвиток інституту прокуратури у світі.
2. Поняття прокуратури.
3. Місце прокуратури в системі гілок державної влади.
4. Поняття та форми прокурорського нагляду.
5. Система та структура органів прокуратури України.
6. Принципи організації та діяльності органів прокуратури.
7. Завдання та загальні функції прокуратури.
8. Кадри органів прокуратури.
9. Права та обов'язки робітників прокуратури (слідчих, помічників прокурора та прокурора).
10. Відповідальність робітників прокуратури.
11. Генеральний прокурор України.
12. Дисциплінарний статут органів прокуратури.
13. Положення про класні чини працівників прокуратури.
14. Акти прокурорського реагування.

Практичне завдання:

У вигляді доповіді або презентації обсягом до 3-х сторінок проаналізуйте історію розвитку інституту прокуратури у світі.

Поточне тестування: Приклад.

Питання 1: Яка основна функція органів прокуратури?

- а) Розслідування злочинів
- б) Забезпечення громадськості правопорядку

- c) Судовий контроль
- d) Вирішення цивільних справ

Питання 2: Які принципи керують діяльністю органів прокуратури?

- a) Незалежність, законність, єдність командування
- b) Економічність, гнучкість, політичність
- c) Волюнтаризм, тоталітаризм, деспотизм
- d) Законність, диспозитивність, інстанційність

Питання 3: Яке з наведених завдань НЕ належить до компетенції органів прокуратури?

- a) Переслідування осіб, які вчинили злочини
- b) Представництво інтересів держави в судових процесах
- c) Розгляд громадянських скарг на дії органів влади
- d) Визначення ставок податків і зборів

Питання 4: Яка із наступних ознак НЕ є характеристикою органів прокуратури?

- a) Забезпечення додержання законності
- b) Проведення арештів без судового рішення
- c) Взаємодія з правоохоронними органами
- d) Судовий розгляд цивільних справ

Питання 5: Який принцип передбачає, що прокурори повинні дотримуватись законності та діяти незалежно від політичних впливів?

- a) Принцип законності
- b) Принцип єдності командування
- c) Принцип гласності
- d) Принцип публічності

Питання 6: Яка із наступних структур НЕ є частиною системи органів прокуратури?

- a) Генеральна прокуратура
- b) Районна адміністрація
- c) Обласна прокуратура
- d) Місцева прокуратура

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Прокуратура України становить єдину систему, яка здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави.

Здобувач повинен знати коло функцій та основні завдання прокуратури. На прокуратуру покладаються такі функції: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених Законом; 3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

З метою реалізації своїх функцій прокуратура здійснює міжнародне співробітництво. На прокуратуру не можуть покладатися функції, не передбачені Конституцією України.

Діяльність прокуратури ґрунтується на засадах: 1) верховенства права та визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю; 2) законності, справедливості, неупередженості та об'єктивності; 3) територіальності; 4) презумпції невинуватості; 5) незалежності прокурорів, що передбачає існування гарантій від незаконного політичного, матеріального чи іншого впливу на прокурора щодо прийняття ним рішень при виконанні службових обов'язків; 6)

політичної нейтральності прокуратури; 7) недопустимості незаконного втручання прокуратури в діяльність органів законодавчої, виконавчої і судової влади; 8) поваги до незалежності суддів, що передбачає заборону публічного висловлювання сумнівів щодо правосудності судових рішень поза межами процедури їх оскарження у порядку, передбаченому процесуальним законом; 9) прозорості діяльності прокуратури, що забезпечується відкритим і конкурсним зайняттям посади прокурора, вільним доступом до інформації довідкового характеру, наданням на запити інформації, якщо законом не встановлено обмежень щодо її надання; 10) неухильного дотримання вимог професійної етики та поведінки. Здобувач повинен знати коло чітко орієнтуватися в засадах діяльності прокуратури.

Практичне заняття 10.

Тема 10. Поняття адвокатури та адвокатської діяльності.

Питання для обговорення:

1. Поняття адвокатури та адвокатської діяльності.
2. Види та організаційні форми діяльності адвокатури.
3. Вимоги до осіб, які мають намір займатися адвокатською діяльністю.
4. Принципи та гарантії адвокатської діяльності.

Практичне завдання:

У вигляді доповіді або презентації обсягом до 3-х сторінок проаналізуйте історію розвитку інституту адвокатури у світі.

Практичне заняття 11.

Тема. Поняття та види адвокатської діяльності.

Питання для обговорення:

1. Види та організаційні форми діяльності адвокатури.
2. Вимоги до осіб, які мають намір займатися адвокатською діяльністю.
3. Принципи та гарантії адвокатської діяльності.
4. Зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю.

5. Дисциплінарна відповідальність адвоката.

Поточне тестування:

Питання 1: Які основні принципи адвокатської діяльності?

- a) Гроші, влада, слава.
- b) Незалежність, конфіденційність, професіоналізм, ефективність.
- c) Родинні зв'язки, дружба, політичні погляди.

Питання 2: Що означає принцип "конфіденційності" для адвоката?

- a) Розкривати інформацію про клієнта на усні запити правоохоронних органів.
- b) Зберігати конфіденційну інформацію про клієнта і не розкривати її без його згоди або законного обов'язку.
- c) Використовувати конфіденційну інформацію для власної користі.

Питання 3: Який принцип підтримує незалежність адвоката?

- a) Виконувати всі накази відомчого начальства.
- b) Діяти у відповідності до власних переконань та професійних стандартів незалежно від зовнішнього впливу.
- c) Підкорятися вимогам суду без будь-яких запитань.

Питання 4: Яка гарантія забезпечується адвокату при виконанні його обов'язків?

- a) Гарантія безумовної перемоги в кожній справі.
- b) Гарантія безпеки та недоторканості адвоката від будь-яких переслідувань за виконання професійних обов'язків.
- c) Гарантія стабільного доходу від адвокатської діяльності.

Питання 5: Які елементи включає в себе професійна етика адвоката?

- a) Вимоги до одягу та зовнішнього вигляду.

- б) Етичні норми, що регулюють поведінку та відносини адвоката з клієнтами, колегами, судом тощо.
- с) Обов'язковий присягу адвоката на вірність державі.

Питання 6: Які обов'язки адвоката відносно клієнта?

- а) Розробити план особистої кар'єри для клієнта.
- б) Надати клієнту об'єктивну юридичну допомогу та захищати його інтереси.
- с) Вимагати високої винагороди від клієнта незалежно від результатів справи.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувач повинен визначити, яким чином функціонує адвокатура України. Адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому Законом.

Адвокатуру України складають всі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність.

З метою забезпечення належного здійснення адвокатської діяльності, дотримання гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних прав адвокатів, забезпечення високого професійного рівня адвокатів та вирішення питань дисциплінарної відповідальності адвокатів в Україні діє адвокатське самоврядування.

Адвокатська діяльність здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів.

Адвокат України здійснює адвокатську діяльність на всій території України та за її межами, якщо інше не передбачено міжнародним договором,

згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або законодавством іноземної держави.

Здобувач повинен орієнтуватися в організаційно – правових формах адвокатської діяльності.

Адвокат може здійснювати адвокатську діяльність індивідуально або в організаційно-правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання (організаційні форми адвокатської діяльності).

Адвокат іноземної держави здійснює адвокатську діяльність на території України відповідно до Закону, якщо інше не передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України.

Практичне заняття 12.

Тема. Задачі та функції органів внутрішніх справ України. Система органів внутрішніх справ.

Питання для обговорення:

1. Задачі та функції органів внутрішніх справ України.
2. Система органів внутрішніх справ.
3. Міністерство внутрішніх справ України як вищий орган в системі органів внутрішніх справ. Структура МВС України.
4. Кадри органів внутрішніх справ.
5. Поняття, структура та принципи діяльності поліції.
6. Компетенція поліції.
7. Правовий статус та компетенція внутрішніх військ України.
8. Контроль та нагляд за діяльністю органів внутрішніх справ.

Практичне завдання:

У вигляді доповіді або презентації обсягом до 3-х сторінок проаналізуйте основні принципи діяльності МВС України.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

У ході вивчення теми здобувач повинен опонувати систему та структуру органів внутрішніх справ. Здобувач повинен аналізувати повноваження та принципи діяльності органів внутрішніх справ. МВС є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах: 1) забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а також надання поліцейських послуг; 2) захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; 3) цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності; 4) міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів.

Підґрунтям побудови нової моделі поліції можуть слугувати такі постулати: 1) поліція – це сервісна служба, що надає послуги населенню на певній території; 2) діяльність поліції не повинна обмежуватися боротьбою з правопорушниками, замикатися на власних внутрішніх завданнях, діяти не проти громадян, а для громадян, розвиваючи систему надання специфічних послуг населенню, з огляду на її соціальне призначення. Поліції має належати провідна роль у нейтралізації соціального напруження, забезпеченні внутрішньої безпеки, прав людини, вона повинна бути їх гарантом; 3) ефективність роботи поліції вимагає якісного управління її діяльністю, підтверджується не лише кількісними, а і якісними показниками, довірою населення.

Практичне заняття 13-14.

Тема. Національне антикорупційне бюро. Державного бюро розслідувань.

Питання для обговорення:

1. Поняття та задачі Національного антикорупційного бюро.
2. Система структура НАБУ.
3. Повноваження НАБУ.
4. Директор НАБУ: вимоги, порядок призначення та повноваження.
5. Контроль за діяльністю НАБУ.
6. ДБР : правові основи, завдання, принципи.
7. Система і структура ДБР.
8. Повноваження ДБР. Контроль за діяльністю ДБР.

Практичне завдання:

У вигляді доповіді або презентації обсягом до 3-х сторінок проаналізуйте передумови створення НАБУ.

Поточне тестування:

1. Державне бюро розслідувань (ДБР) в Україні є:
 - a) Органом державного управління, що здійснює контроль за фінансовими операціями уряду.
 - b) Судовим органом, який вирішує кримінальні справи.
 - c) Органом правоохоронної діяльності, спеціалізованим на розслідуванні злочинів.
 - d) Громадською організацією, що займається захистом прав громадян.
2. Головна мета ДБР полягає в:
 - a) Захисті прав та свобод громадян.
 - b) Виявленні та розслідуванні корупційних злочинів.
 - c) Забезпеченні судової правосудності.
 - d) Здійсненні адміністративного контролю над державними установами.

3. Що включається до компетенції ДБР?

- a) Здійснення контролю за виконанням податкових обов'язків громадян.
- b) Розслідування злочинів, вчинених в оборонній сфері.
- c) Боротьба з кіберзлочинами та хакерською діяльністю.
- d) Виконання функцій громадської безпеки та забезпечення публічного порядку.

4. Яка організація в Україні відповідає за розслідування злочинів, пов'язаних із діяльністю державних посадовців та осіб, які займають важливі публічні посади?

- a) Національна поліція України
- b) Державне бюро розслідувань
- c) Служба безпеки України
- d) Генеральна прокуратура України

5. Державне бюро розслідувань було створено з метою:

- a) Захисту прав людини та громадянських свобод.
- b) Борьби зі злочинністю у сфері бізнесу та фінансів.
- c) Розслідування корупційних злочинів у владних структурах.
- d) Проведення розслідувань у справах про злочини середнього рівня.

6. Що таке "слідчий суддя" в контексті Державного бюро розслідувань?

- a) Суддя, який розглядає справи, розслідувані ДБР.
- b) Суддя, який призначається президентом для керування ДБР.
- c) Суддя, який розслідує злочини у владних структурах без участі ДБР.
- d) Суддя, який вирішує судові справи, які не потрапляють у компетенцію ДБР.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Здобувачу необхідно охарактеризувати Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України». Відповідно до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» НАБУ є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних та інших кримінальних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Національне бюро утворюється і здійснює свою діяльність відповідно до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» та інших законів України.

Завданням Національного бюро є протидія корупційним та іншим кримінальним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, а також вжиття інших передбачених законом заходів щодо протидії корупції.

Основні принципи кадрової політики НАБУ.

Рівні можливості: у конкурсі може брати участь кожен громадянин України, який відповідає вимогам до кандидатів на вакантну посаду в Національному бюро.

Відкритість та прозорість: конкурс здійснюється відкрито, з обов'язковим інформуванням громадськості шляхом оприлюднення інформації про вакантні посади, основні вимоги до кандидатів на вакантні посади, процедуру, етапи та строки проведення конкурсу, принципи та умови відбору кандидатів, хід проведення конкурсу та його результати на офіційному веб-сайті Національного бюро.

Об'єктивність оцінки: багатоступеневий відбір у ході проведення конкурсу створює умови для об'єктивної оцінки відповідності кандидатів за особистими, діловими та моральними якостями, освітнім і професійним

рівнем спроможних ефективно виконувати відповідні службові обов'язки на посадах працівників Національного бюро.

Здобувачу необхідно охарактеризувати Закон України «Про Державне бюро розслідувань». Завданнями Державного бюро розслідувань є своєчасне запобігання, виявлення, припинення, швидке розкриття та об'єктивне розслідування злочинів, віднесених до компетенції Бюро.

При реалізації цих завдань Державне бюро розслідувань буде неухильно дотримуватись принципів: верховенства права, відповідно до якого людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави; законності, справедливості, неупередженості, незалежності і персональної відповідальності кожного працівника Державного бюро розслідувань; відкритості та прозорості діяльності Державного бюро розслідувань, підзвітності і підконтрольності визначеним законом державним органам; політичної нейтральності і позапартійності; єдиноначальності у поєднанні з колективним способом реалізації окремих повноважень Державного бюро розслідувань. Принцип єдиноначальності не заперечує принципу процесуальної самостійності слідчого органу Державного бюро розслідувань. Здобувач повинен відокремлювати Державне бюро розслідувань від Національного антикорупційного бюро України

Практичне заняття 15.

Тема. Поняття, задачі та функції органів юстиції України. Система та структура органів юстиції України.

Питання для обговорення:

1. Поняття, задачі та функції органів юстиції України.
2. Система та структура органів юстиції України.
3. Міністерство юстиції України – вищий орган в системі органів юстиції України: структура та компетенція.

4. Кадри органів юстиції України.
5. Державна виконавча служба у системі органів Міністерства юстиції України.
6. Права та обов'язки державних виконавців. Особливості виконавчого провадження.

Практичне завдання:

У вигляді доповіді або презентації обсягом до 3-х сторінок проаналізуйте історію розвитку інституту юстиції у світі.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАНЬ ТЕМИ

Міністерство юстиції України є центральним органом виконавчої влади, який організовує здійснення державної правової політики, керує дорученою йому сферою управління, несе відповідальність за її стан та розвиток. Здобувач повинен опанувати систему та особливості діяльності органів юстиції.

Основними завданнями Мін'юсту України є: 1) організація здійснення державної правової політики, підготовка пропозицій щодо проведення в Україні правової реформи, сприяння розвитку правової науки; 2) підготовка пропозицій щодо вдосконалення законодавства, розроблення проектів нормативних актів та міжнародних договорів з правових питань, здійснення правової експертизи проектів нормативних актів, державна реєстрація нормативних актів, систематизація законодавства України; 3) підготовка за поданням міністерств та інших центральних органів виконавчої влади щорічних планів законопроектної роботи та планів роботи з адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, координація нормотворчої діяльності в центральних органах виконавчої влади та контроль за цією діяльністю; 4) забезпечення захисту прав і свобод людини і громадянина; 5) організаційне та матеріально-технічне забезпечення судів загальної юрисдикції, організація виконання судових рішень, роботи з кадрами, експертне забезпечення правосуддя; 6) організація роботи

нотаріату, діяльності щодо реєстрації актів громадянського стану; 7) розвиток правової інформатизації, формування у громадян правового світогляду; 8) здійснення міжнародно-правового співробітництва.

Практичне заняття 16.

Тема: Поняття та система нотаріату в Україні.

Питання для обговорення:

1. Поняття та система нотаріату в Україні. Нотаріат історична ретроспектива.
2. Нотаріус, його основні права та обов'язки.
3. Компетенція нотаріальних органів і посадових осіб щодо вчинення нотаріальних дій.
4. Нотаріальна таємниця. Вимоги до нотаріусів.
5. Державні нотаріальні контори і державні нотаріальні архіви.
6. Загальні правила вчинення нотаріальних дій.

Практичне завдання:

Поточне тестування:

1. Що таке нотаріат?
 - a) Публічна служба, яка забезпечує легалізацію документів.
 - b) Приватний юридичний сервіс для фізичних осіб.
 - c) Організація, що здійснює друкування документів.
2. Яка є мета нотаріату в Україні?
 - a) Захист прав і інтересів фізичних і юридичних осіб.
 - b) Проведення судових розглядів.
 - c) Видача паспортів.
3. Які функції виконує нотаріус в Україні?
 - a) Створення художніх творів.
 - b) Підтвердження підписів, видавання нотаріальних довіреностей тощо.

с) Проведення медичних оглядів.

4. Які це принципи системи нотаріату в Україні?

- а) Принцип законності, незалежності, конфіденційності, об'єктивності, відповідальності.
- б) Принцип свободи вибору професії, заборони дискримінації, рівності перед законом.
- с) Принцип економічної ефективності, швидкості та прибутковості.

Практичне заняття 17.

Контрольна робота за змістовним модулем 2. Організація діяльності правоохоронних органів України.

Контрольна робота за змістовним модулем здійснюється у формі тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові завдання для контрольних робіт складаються з 10 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу відповідного змістовного модуля. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання здобувач отримує 2 бали.

Основні питання, які виносяться на контрольну роботу (тестування):

1. ДБР : правові основи, завдання, принципи.
2. Задачі та функції органів внутрішніх справ України.
3. Захист рефератів: доповідь та презентація.
4. Поняття адвокатури та адвокатської діяльності.
5. Поняття та задачі Національного антикорупційного бюро.
6. Поняття та система нотаріату в Україні.
7. Поняття та форми прокурорського нагляду.
8. Права та обов'язки державних виконавців. Особливості виконавчого провадження.
9. Система структура НАБУ.
10. Система та структура органів прокуратури України.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Методичні рекомендації до написання доповіді

Доповідь – аналітичний огляд джерел інформації. Причому даний огляд повинен бути продуктивного типу, тобто містити творче осмислення джерел. Доповідь широко застосовується в навчальному процесі як спосіб оцінювання не тільки знань здобувача, а ще і його вміння опрацьовувати та аналізувати джерела інформації. Виконання здобувачем таких робіт стимулює творчі здібності та дозволяє повністю розкрити його потенціал до самостійної роботи.

Вимоги до написання доповіді:

- здобувач самостійно обирає серед запропонованих викладачем тем, які містяться після плану кожного практичного заняття;
- доповідь має бути написана українською мовою;
- повинна містити глибоке наукове дослідження, грамотна написана та акуратно оформлений (вирівнювання по ширині, без переносів);
- текстовий редактор – *Microsoft Word*, формат сторінки A4 (297x210 мм), орієнтація – книжкова, поля – 20 мм; гарнітура – *Times New Roman*, кегель – 14, міжрядковий інтервал – 1, стиль – *Normal*;
- наступний рядок – текст з абзацним відступом 1,25 см;
- обсяг повинен бути таким, щоб повністю розкрити суть тематики та містити всі необхідні структурні елементи;
- посилання на літературу подається у тексті статті обов’язково у квадратних дужках, двома цифрами, де перше число означає порядковий номер у списку використаних джерел, друге – номер сторінки цитованої роботи. Наприклад: [2, с. 34];
- список використаних джерел під назвою «**Список використаної літератури**» (жирний шрифт, курсив, вирівнювання по центру, кегель 14) розміщується наприкінці тексту і повинен оформлятися відповідно до ДСТУ

8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

- література надається гарнітурою – *Times New Roman*, кеглем – 12, міжрядковий інтервал – 1, стиль – *Normal*;
- зазначення видавництва та загальної кількості сторінок для друкованих видань є обов’язковим.
- захист проходить на практичному занятті. Час виступу 5-7 хвилин. Перевіряється володіння матеріалом викладеним в доповіді та загальне розуміння за тематикою доповіді. Оцінювання захисту проводиться згідно наведеної нижче методики оцінювання;
- у разі, якщо заняття відбувається в он-лайн форматі, можливо підготувати презентацію з даної теми.
- роздруковану роботу здобувач здає викладачеві, а у разі онлайн навчання пересилає на електронну пошту викладача.

Зразок титульного аркуша

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

Кафедра конституційного права та правосуддя

Доповідь
тема

Прізвище здобувача

Одеса – 2023

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
- Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	від 0 до 2
- Підготовка доповідей за вказаною темою	від 0 до 3
- Розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій	від 0 до 3
- Поточне тестування	від 0 до 3
Періодичний контроль:	
- Контрольна робота за змістовними модулями у формі тестування	Від 0 до 25

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0 балів	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел; показує невміння публічно представляти матеріал.
	2 бали	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь у обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; здатний публічно представити матеріал.
Підготовка доповіді (презентації)	0 балів	Не зараховуються доповіді та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	1 бал	Доповідь/ презентація виконані самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні

		висновки (або вони взагалі відсутні), тема не розкрита, робота не відповідає вимогам.
	2 бали	Доповідь/ презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, але усно здобувач пояснює матеріал впевнено і за допомогою викладача виправляється, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані загальні висновки, тема загалом розкрита із незначними прогалинами, інформація у презентації подана з посиланням на джерела, однак вони оформлені із помилками.
	3 бали	Доповідь/презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам, опрацьована актуальність теми із зазначенням невирішених раніше аспектів, теоретичний аналіз ґрунтовний та самостійний, здобувач усно та без допомоги викладача пояснює матеріал, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані самостійні висновки, тема загалом розкрита, інформація у презентації подана із використанням самостійно розроблених схем, малюнків, графіків, містить посилання на джерела, які відповідно оформлені та є актуальними.
Розв'язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій	0 балів	Здобувач практичну задачу, ситуаційну вправу, проблемну ситуацію не виконав.
	1 бал	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, але недостатньо розкрив сутність, допускаючи при цьому суттєві неточності; відсутні сформовані уміння та навички дослідження і обґрунтування висновків; використано обмежену кількість джерел.
	2 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, але демонструє фрагментарні знання предмету вивчення і дослідження, має ускладнення щодо виділення суттєвих його ознак, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків; використано обмежену кількість джерел.
	3 бали	Здобувач виконав практичну задачу, розв'язав ситуаційну вправу, проблемну ситуацію, у повній мірі демонструє знання предмету вивчення, чітко описує суттєві його ознаки, виявляє причинно-наслідкові

		зв'язки і формулює висновки; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; окрім рекомендованої літератури використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
Поточне тестування	0 балів	Відповідь на запитання невірна.
	0,5 бали	Відповідь на запитання вірна.
Контрольна робота за змістовними модулями у формі тестування	0 балів	Відповідь на запитання невірна.
	2,5 бали	Відповідь на запитання вірна.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ТЕМАМИ

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
Змістовий модуль 1. Загальні поняття курсу «Організація судових та правоохоронних органів». Судоустрій та статус суддів в Україні»		
ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА		
Тема 1. Правоохоронна діяльність: поняття, сутність, ознаки та напрямки. Органи, що займаються правоохоронною діяльністю, їх класифікація та загальна характеристика. Предмет та система курсу “Судові та правоохоронні органи України”.	0 – 2 (опитування) 0 – 3 (доповідь)	0 - 5
Тема 2.1. Поняття, ознаки та співвідношення судової влади з іншими гілками державної влади. Критерії відмінності суду від інших державних органів. Види судочинства.	0 – 2 (опитування) 0 – 3 (доповідь)	0 - 5
Тема 2.2. Особливості судової влади.		
Тема 2.3. Принципи здійснення правосуддя в		

Україні.		
ОСОБЛИВА ЧАСТИНА	0 – 2 (опитування)	
Тема 3. Поняття судової системи України, її головні риси. Суди загальної юрисдикції.	0 – 3 (доповідь)	0 - 5
Тема 4. Поняття конституційної юрисдикції. Організація діяльності та повноваження Конституційного Суду України. Правовий статус суддів Конституційного Суду України.	0 – 2 (опитування) 0 – 3 (доповідь)	0-5
Тема 5.1. Правовий статус професійних судів та присяжних.	0 – 2 (опитування) 0 – 3 (розв’язання практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій)	0 - 5
Тема 5.2. Поняття, склад та компетенція Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Правовий статус та компетенція Вищої ради правосуддя. Органи суддівського самоврядування.		
Контрольна робота за змістовним модулем 1 (тестування)	0 - 25	0 - 25
Змістовий модуль 2. Організація діяльності правоохоронних органів України		
Тема 6.1. Поняття прокуратури. Місце прокуратури в системі гілок державної влади. Поняття та форми прокурорського нагляду.	0 – 2 (опитування) 0 – 3 (доповідь/поточне тестування)	0 - 5
Тема 6.2. Система та структура органів прокуратури України.		
Тема 7.1. Адвокатура України. Адвокатська етика.	0 – 2 (опитування) 0 – 3 (доповідь / поточне тестування)	0-5
Тема 7.2. Поняття та види адвокатської діяльності.		
Тема 8.1. Задачі та функції органів внутрішніх справ України. Система органів внутрішніх справ. Національне антикорупційне бюро.	0 – 2 (опитування) 0 – 3 (доповідь/поточне тестування)	0 – 5
Тема 8.2. Державного бюро розслідувань.	0 – 2 (опитування) 0 – 3 (поточне	

	тестування)	
Тема 9. Поняття, задачі та функції органів юстиції України. Система та структура органів юстиції України.	0 – 2 (опитування) 0 – 3 (доповідь)	0 – 5
Тема 10. Поняття та система нотаріату в Україні.	0 – 2 (опитування) 0 – 3 (поточне тестування)	0 – 5
Контрольна робота за змістовним модулем 2 (тестування)	0 - 25	0 - 25
Загалом сума балів		0 - 100

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Правоохоронна діяльність: її ознаки, поняття і завдання.
2. Основні функції правоохоронної діяльності.
3. Загальна характеристика органів, які виконують правоохоронну діяльність.
4. Предмет та система курсу «Організація судових та правоохоронних органів».
5. Співвідношення дисципліни «Організація судових та правоохоронних органів» з іншими навчальними дисциплінами.
6. Законодавчі та інші нормативно-правові акти, які регламентують правоохоронну діяльність та устрій відповідних органів.
7. Судова влада, її поняття та співвідношення з іншими гілками влади.
8. Поняття і ознаки правосуддя.
9. Поняття та загальна характеристика принципів правосуддя.
10. Участь представників народу у здійсненні правосуддя.
11. Поняття та ознаки судової системи України.
12. Судові інстанції.
13. Місцеві суди в Україні.
14. Апеляційні суди в Україні.
15. Вищі спеціалізовані суди.
16. Верховний Суд.
17. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ.
18. Організаційне забезпечення діяльності судів.
19. Національна школа суддів України
20. Організація діяльності та повноваження Конституційного Суду України.
21. Правове положення (статус) суддів Конституційного суду України.
22. Конституційне провадження (судочинство).
23. Поняття та загальна характеристика правового статусу суддів України.

24. Кваліфікаційні комісії суддів.
25. Вища рада юстиції.
26. Кваліфікаційна атестація суддів.
27. Дисциплінарна відповідальність суддів.
28. Органи суддівського самоврядування.
29. Помічники суддів та судові розпорядники: правовий статус.
30. Основні функції Міністерства юстиції України.
31. Система органів юстиції та структура Міністерства юстиції України.
32. Державна виконавча служба в системі органів Міністерства юстиції України.
33. Нотаріат в Україні, види нотаріальних дій.
34. Державна та приватна нотаріальна діяльність.
35. Органи юстиції України.
36. Поняття адвокатури та адвокатської діяльності.
37. Основні напрямки діяльності (функції) органів прокуратури.
38. Органи внутрішніх справ у системі правоохоронних органів України.
39. Служба зовнішньої розвідки України як правоохоронний орган спеціального призначення.
40. Служба безпеки України в системі правоохоронних органів України.
41. Національне антикорупційне бюро (поняття, функції, повноваження).
42. Державного бюро розслідувань (поняття, функції, повноваження).
43. НАБУ: правові основи, завдання, принципи.
44. Система і структура НАБУ.
45. Повноваження НАБУ.
46. Директор НАБУ : вимоги, порядок призначення та повноваження.
47. Контроль за діяльністю НАБУ.
48. ДБР : правові основи, завдання, принципи.
49. Система і структура ДБР.
50. Повноваження ДБР. Контроль за діяльністю ДБР.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Основний Закон України від 28.06.96 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про засади державної мовної політики: Закон України від 03.07.2012 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
4. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16.10.1996 р. №2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
5. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998р. №183/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>
6. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>
7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
8. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів» від 01.08.1990 №995_835. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835
9. Бангалорські принципи діяльності судді / Резолюція 2006/23 Економічної та Соціальної Ради ООН від 27.07.2006 р. №995_j67. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j67
10. Основні принципи незалежності судових органів, схвалені резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29.11.85 р. та 13.12.85 р. № 995_201. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_201

11. Кодекс суддівської етики, схвалений XI з'їздом суддів України від 22.02.2013р. № п0001415-13
.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/p0001415>
12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012р. №5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
13. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

Основна література

1. Гусаров С.М. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України: Навч. посібник. К.: Право, 2020. 508 с.
2. Лапкін А.В. Організація судових та правоохоронних органів України : навч. посіб. у схемах. Вид. 7-ме, змін. і допов. Харків : Право, 2018. 168 с.
3. Матвеевський О.В., Ярова Л.В. Організація судових та правоохоронних органів України: Навч. посібник. Одеса: Фенікс, 2020. 376 с.
4. Організація судових та правоохоронних органів : навч. посіб. : у 2 ч. / за ред. Л.М. Москвич. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків : Право. 2018. Ч. 1 : Основи судоустрою України / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін. 2018. 242 с.
5. Основи судоустрою України / Л.М. Москвич, І.В. Назаров, О.О. Овсяннікова та ін. 2018. 242 с.
6. Рижков Е.В. Судові і правоохоронні органи України: курс лекцій. Дніпро, 2016. 132 с. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/library/student/lectures/1121/23.1.pdf>
7. Судоустрій України : підруч. / за ред. М. Л. Погорецького, О. Г. Яновської. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 344 с.
8. Тетарчук І.В. Судові та правоохоронні органи України. Навч. посібник для підготовки до іспитів. К.: ЦУЛ, 2021. 202 с.

Додаткова література

1. Божик В. І. Ефективність судової реформи в контексті законодавчої новел щодо суддівського врядування. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 24-25 жовтня 2019 р.); [редкол.: О. В. Щербанюк (голова), А.С. Цибуляк-Кустевич (відпов. секр.) та ін.]. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. URL: <https://drive.google.com/file/d/1bI9ZIczaakFQAVkyYqQkcTm3w3RrWnzI/view>
2. Борик Ю. О. Мирові суди: міжнародний досвід та перспективи впровадження в Україні в рамках судової реформи. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 24-25 жовтня 2019 р.); [редкол.: О. В. Щербанюк (голова), А. С. Цибуляк-Кустевич (відпов. секр.) та ін.]. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. URL: <https://drive.google.com/file/d/1bI9ZIczaakFQAVkyYqQkcTm3w3RrWnzI/view>
3. Борщенко В. В. Проблемні питання антикорупційного законодавства. *Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та світі. П'яті юридичні читання: збірник тез доповідей Міжнародної щорічної дистанційної наукової конференції* (28 жовтня 2022 року, м. Одеса) / За заг. ред. Т. В. Степанової, О. А. Чувакова; уклад. С. В. Пілюк, О. В. Нарожна. Одеса: Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, 2022. С.236-240.
4. Борщенко В.В. Проблемні питання стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного розвитку. *Матеріали 76-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*, 24–26 листопада 2021 р., м. Одеса / відп. ред. Побережець О. В. ; ред. кол.: Кусик Н. Л., Святошніук А. Л., Степанова Т. В. та ін. Одеса: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. С. 45-47.

5. Борщенко В.В. Деякі гарантії захисту прав і свобод людини. *Матеріали 77-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*, 23–25 листопада 2022 р., м. Одеса / відп. ред. Побережець О. В. ; ред. кол.: Святошнюк А. Л., Степанова Т. В. та ін. Одеса : ОЛДІ-ПЛЮС, 2022. С. 59-62.
6. Гаджула В.В. Розвиток ювенальної юстиції в Україні. *Збірник тез доповідей студентів, аспірантів та здобувачів – учасників 79-ї звітної конференції Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Секція економічних і правових наук (27-28 квітня 2023 р., м. Одеса)* / відп. ред. О. В. Побережець; ред. кол.: А. Л. Святошнюк, Т. В. Степанова та ін. – Одеса : Олді+, 2023. 320 с.
7. Куйбіда Р., Лебедь О., Ліхачов Р., Трубенкова О. Судова реформа: як громадяни можуть зробити її успішною / ред. Р.Куйбіда. Київ: ФОП Москаленко О.М., 2018. 62 с.
8. Степанова Т.В. Представництво інтересів особи як гарантія додержання верховенства права в державі. *Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та світі. Шості юридичні читання : збірник тез доповідей Міжнародної щорічної дистанційної наукової конференції (14 квітня 2023 року, м. Одеса)* / За заг. ред. Т. В. Степанової, О. А. Чувакова; уклад. С. В. Пілюк, О. В. Нарожна Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2023. 198 с.
9. Марчак В. Я. Окремі проблеми формування суддівського корпусу в розрізі судової реформи в Україні. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 24-25 жовтня 2019 р.)*; [редкол.: О. В. Щербанюк (голова), А. С. Цибуляк-Кустевич (відпов. секр.) та ін.]. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019.
URL:<https://drive.google.com/file/d/1bI9ZlCzaakFQAVkyYqQkcTm3w3RrWnzI/view>

10. Організація адвокатури та адвокатська діяльність: Навч. посіб. І.В. Назаров та ін. Харків, 2019. 352 с.
11. Організація та діяльність органів прокуратури: Навч. посіб. За ред. П.М. Каркача. Харків: Право, 2019. 500с.
12. Основи прокурорської діяльності: Навч. посіб. За ред. І.В. Юревич. Харків: Право, 2019. 196с.
13. Рішення ЄСПЛ про захист прав людини і основоположних свобод в кримінальному судочинстві. Актуальне законодавство та судова практика / Укл. Д. Журавльов, С.Петков, О. Дрозд, В. Дрозд. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 486 с.
14. Хотинська-Нор О. З. Медичні обмеження допуску до професії судді: до постановки проблеми. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 24-25 жовтня 2019 р.); [редкол.: О. В. Щербанюк (голова), А. С. Цибуляк - Кустевич (відпов. секр.) та ін.]. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. URL:
<https://drive.google.com/file/d/1bI9ZIczaakFQAVkyYqQkcTm3w3RrWnzI/view>
15. Чебан В. М. Оновлення Кодексу суддівської етики. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: Матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 24-25 жовтня 2019 р.); [редкол.: О. В. Щербанюк (голова), А. С. Цибуляк-Кустевич (відпов. секр.) та ін.]. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2019. URL:
<https://drive.google.com/file/d/1bI9ZIczaakFQAVkyYqQkcTm3w3RrWnzI/view>

Електронні інформаційні ресурси

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ	https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/x
ВЕРХОВНИЙ СУД	https://supreme.court.gov.ua/suprem
КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ	https://ccu.gov.ua/index.php
ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ	https://hcj.gov.ua/
ГЕНЕРАЛЬНА ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ	https://www.gp.gov.ua/
МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ	https://mvs.gov.ua/
СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	https://ssu.gov.ua/
МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ	https://minjust.gov.ua/
УПОВНОВАЖЕНИЙ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ	https://ombudsman.gov.ua/
НОТАРІАЛЬНА ПАЛАТА УКРАЇНИ	https://npu.ua/
УКРАЇНСЬКИЙ ПОРТАЛ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ	http://eurocourt.in.ua/
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ	https://hudoc.echr.coe.int/

Навчальне видання

ОРГАНІЗАЦІЯ СУДОВИХ ТА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Електронний методичний посібник
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти, спеціальності 081 Право

Електронне практичне видання

Укладач

Борщенко Владлена Валеріївна

Затвердж. авт. 26.06.2023. Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги: операційна система сумісна
з програмним забезпеченням для читання файлів формату PDF.
Обсяг 0,7 МБ.

Оригінал-макет розроблено в авторській редакції.

Кафедра конституційного права та правосуддя

Економіко-правовий факультет

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058